

ЛАБОРАТОРІЯ ПУСТУНЧИКА

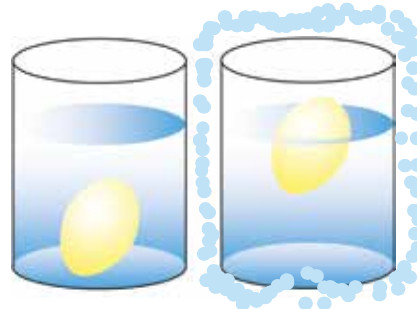
НАВЧИ ЯЙЦЕ ПЛАВАТИ

Тобі знадобиться: сире яйце, склянка з водою, декілька столових ложок солі.

Що треба робити?

1. Поклади сире яйце у склянку з водою. Яйце опуститься на дно.
2. Вийми яйце зі склянки і розчини у воді сіль.
3. Опусті яйце у склянку зі солоною водою. Яйце буде плавати! Якщо ні – досип ще солі.

Висновок. Сіль підвищує густину води. Що більше у воді солі, то важче в ній потонути. У Мертвому морі вода така солонна, що людина без зусиль може лежати на її поверхні, не боячись потонути.

ЛАВОВА ЛАМПА

Тобі знадобиться: 1 чайна ложка солі, 1 склянка рослинної олії, вода, харчові барвники, невелика скляна банка.

Що треба робити?

1. Заповни банку на дві третини водою.
2. Влий рослинну олію. Ти побачиш, що вона плаватиме на поверхні води.
3. Додай харчовий барвник і повільно всип сіль. Спостерігай неймовірно гарне видовище, що нагадає тобі ефект різнокольорових лавових ламп.

Висновок. Оскільки олія легша за воду, вона плаває згори. Сіль важча, ніж вода. Тому, коли додати її в банку, олія разом із сіллю опуститься на дно. Коли сіль розчиниться, пухирці олії знову підніматимуться на поверхню. Харчовий барвник зробить експеримент більш яскравим і наочним.

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,

e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 22.11.17,

формат 60x84/8.

Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.

Адреса редакції: 79038, м. Львів,

а/с 9838. Надруковано в друкарні

ТОВ "Видавничий дім „УКРПОЛ”.

Юний хімік

(твое ім'я та прізвище)

№29/2017
ГРУДЕНЬ

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

НЕМАЄ ДОЛІ БЕЗ СОЛІ

З давніх-давен чумаки їздили по сіль до Чорного моря, бо підземні родовища солі на той час не були розвідані. Сіль називали „білим золотом”, такою цінною вона була. І не дивно, адже за нестачі солі в організмі виникає м'язова слабкість, втома, втрата апетиту. А повне знесолення призводить до болісної смерті. Щоправда, надлишок солі теж шкодить здоров'ю. В усьому знай міру!

Зазвичай у нас на столі є кухонна сіль двох видів: кам'яна (сіра, з великими кристалами) і „Екстра” (сніжно-біла, дрібнокристалічна). Перша має багато корисних мікроелементів, приємний і м'який смак. Сіль „Екстра” практично не містить домішок і чудово підходить для приготування консервів, підсолювання масла чи маргарину, щоб довше зберігалися. Утім для щоденного вживання вона не годиться, бо нам потрібні й інші мінеральні речовини. Дуже корисна морська сіль.

Йодовану сіль радять споживати для профілактики йодного дефіциту. Таку сіль зберігають у закритій посудині, бо йод легко випаровується. Приправляють нею уже готову й не дуже гарячу страву, бо цілющі властивості цієї солі за нагрівання втрачаються.

Сіль потрібна для твого організму так само, як вода, їжа й кисень. Це єдиний істинний мінерал, який люди здавна використовують у кулінарії.

Довідник Розумника

- Твоя добова норма солі становить 3–5 г.
- В Україні є 14 родовищ кухонної солі. Вони зосереджені на Донбасі, у Дніпровсько-Донецькій западині, на Передкарпатті, Закарпатті, в озерах і лиманах Чорного та Азовського морів.

Несмачне вариво (казка)

Пустунчик був дуже голодний: мама зранку кудись їздила у справах і тільки зараз, повернувшись, почала готувати обід. Його живіт уже вкотре виводив голосний марш, а від пахощів, що линули з кухні, текла слинка.

— Як же я хочу їсти! — шепотів собі під ніс Пустунчик. — Напевне, мама вирішила мене заморити голодом!

Але ні, дуже скоро мати покликала його обідати. Пустунчик миттєво помив руки і вмовстився біля тарілки із супом. Схопивши ложку, він зачерпнув суп і швиденько ковтнув його.

— Як смачно! — хотів, як завжди, сказати Пустунчик, але замість цього скривився: — Мамо, він же зовсім не смачний!

— Ой, лишенько, — забідкалася мати, — так поспішала, що геть забула про сіль! Давай підсолю.

— От тепер ду-уже смачно! — зрадів Пустунчик і заходився працювати ложкою. Його осяяла думка: виявляється, без солі його улюблений суп схожий на якесь незрозуміле і дуже несмачне вариво.

Світлана Мірошніченко

ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ ПРО СІЛЬ

Немає долі без солі.
Без солі і стіл кривий.
Сіль - усьому голова, без солі і жито - трава.
Без солі не смачно, без хліба не ситно.
Сіль дорожча, ніж золото.

ПРОЧИТАЙ ЗАГАДКИ ПРО СІЛЬ І ПРИДУМАЙ СВОЮ!

- Мене не їдять, і без мене не їдять.
- У воді росте-кохається, а вкинь у воду - злякається.
- Від води народиться, а води боїться.
- Білий камінь у воді тане.

ЦІКАВИНКИ ВІД ЛАТУНІ

- Якщо добути з морів і океанів усю сіль, то нею можна покрити земну кулю шаром завтовшки 130 м.
- Дуже-дуже давно сіль видобували під час спалювання деяких рослин у вогнищах. Отриману таким чином золу і використовували як приправу.
- Римським воїнам платили за службу сіллю. Звідси, мабуть, англійське слово „salary” – заробітна плата. Римська дрібна монета називалася „soldo”.
- За побудову одного з визначних храмів у Бірмі місцеве плем'я взяло лише 6 пудів солі (1 пуд – приблизно 16 кг).
- У давнину в Китаї з кам'яної солі виготовляли монети! Сіль пресували у вигляді пластинок, на яких проставляли імператорську печатку.
- Деякі народи Півночі, наприклад, ескімоси, не солять їжу, адже їхній раціон складається з морепродуктів та м'яса, багатих сіллю.
- Якщо до солоної гарячої страви додати цукру, то смак солі дещо послаблюється, а якщо кислоти – підсилюється.

РОЗГАДАЙ РЕБУСИ, І ТИ ДІЗНАЄШСЯ ПОЧАТОК ПРИСЛІВ'Я

— — — — — , — — — — — , — — — — — – козацька їда.

